ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ

ਬਨਾਮ

ਵੀ. ਜਯਾ & ਓਆਰ.ਐਸ.

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4113)

ਜੁਲਾਈ 11, 2022

[ਮਿਸਟਰ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਾਥਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਅਨੁਚਛੇਦ 227 – ਸਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਸ਼ਕਤੀਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ਕਤੀ – ਇਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ – ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂਜੋ ਇੱਕ ਇੱਕਪਾਸੀਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ,

ਅਤੇ ਇੱਕਪਾਸੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗੈਰ-ਲਾਗੂਤਾ ਦਿਖਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਇੱਛੁਕ ਹੋਣ ਦੇ ਪਹਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ;

ਅਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੁਣਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਨੇ ਵੱਡੇ ਦੇਰੀ ਦੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ, ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ – ਇੱਕਪਾਸੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਉਪਾਯ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ – ਨਾਲ ਹੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਚਿਤਕਰਨ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਇੱਕਪਾਸੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕਪਾਸੀ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਰਾਹਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਕੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂਕਿ, ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਯ ਸੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX ਨਿਯਮ 13 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX ਨਿਯਮ 13 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾ ਉਪਾਯ ਵਰਤਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1522 ਅਤੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਿਨਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੋਂ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6]

1.2 ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਉਪਾਯ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਸੀ, ਤਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 6] [123-G-H]

1.3 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਯ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

1.4 ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ

ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ (ਇਕ-ਪਾਸੇ) ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮੈਰਿਟ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 1522 ਅਤੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7]

1.5 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 19.11.2021 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਐਨ.ਪੀ.ਡੀ.) ਨੰਬਰ 10542/2021 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀ.ਡੀ.) ਨੰਬਰ 1301/ 2021 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ (**ਐੱਸ**) ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8]

ਰਾਚੇ ਸ਼ਿਆਮ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ ਬਨਾਮ ਛਬੀ ਨਾਥ ਅਤੇ ਓਰਸ. (2015) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 423 : [2015] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 197; ਕੇ. ਪੀ. ਨਟਰਾਜਨ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ ਬਨਾਮ ਮੁਥਲੰਮਲ ਅਤੇ ਓਰਸ. (2021) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 467 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵ੍ਰਿਧੁਨਗਰ ਹਿੰਦੂ ਨਾਦਰਗਲ ਧਰਮ ਪਰਿਬਾਲਨਾ ਸਬਾਈ ਅਤੇ ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਤੁਤੀਕੋਰਿਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਓਰਸ. (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 538 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2015] 3 **ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ** 197 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 4.2

(2019) 9 **ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ** 538 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 7.1

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4113 **ਦਾ** 2022.

ਮਦ੍ਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 19.11.2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਸਿਵਿਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਿਟੀਸ਼ਨ (ਪੀ.ਡੀ) (ਐਮ.ਡੀ) ਨੰਬਰ 1301 ਦਾ 2021.

ਨਾਲ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4114 ਦਾ 2022

ਆਰ. ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਾਣਿਅਮ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਭੂਪੇਂਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਟੀ. ਗੋਪਾਲ, ਵਿਸਵਾਰਾਮਲਿੰਗਮ, ਸਚਿਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਿਮਲ ਪਾਨੀ, ਐਸ.ਸੀ.ਵੀ., ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਮ. ਕਰਪਾਗਵਿਨਾਯਗਮ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਿਤਿਨ ਕੁਮਾਰ, ਦੀਪਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਸ. ਗੌਥਮਨ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮ੍ਰਿਤਿਊਂਜੈ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 19.11.2021 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੂਲ ਵਾਦੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

2.1 ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੂਲ ਵਾਦੀ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 15/2010 ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਆਈ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ (ਪੀਸੀਆਰ), ਤ੍ਰਿਚੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਾਰ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੱਚਾਵਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 31.10.2012 ਨੂੰ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਕਿ ਮੂਲ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਨੇ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੂਲ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਨੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮੂਲ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੂਲ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਮੂਲ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮੂਲ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀ ਨੰਬਰ

2 ਤੋਂ 4 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

2.2 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ, ਮੂਲ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4 ਤਰਜੀਹੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1054/2021 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਪਾਰਟ ਜਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਨੰਬਰ 1301/2021 ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਾਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਦੇ ਪਹਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੋਂ, ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਵਲ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਪੀ) ਨੰਬਰ 1045/2021 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀ ਨੰਬਰ 1301/2021 (ਮੂਲ ਬੱਚਾਵਪੱਖੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤ

3. ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3.1 ਇਹ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਅਪੀਲਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪੀਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ

ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

3.2 ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਖਾਸ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ।

3.3 ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਕੀਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ – ਮੂਲ ਮੁਦਾਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੇ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨੇ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ/ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

3.4 ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਉਚਿਤ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

3.5 ਇਹ ਵੀ ਵਕੀਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ – ਮੂਲ ਮੁਦਾਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ 2345 ਅਤੇ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਬਚਾਅਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਅਤੇ ਬਚਾਅਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇਕਤਰਫਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 2345 ਅਤੇ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ

ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ, ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ।

3.6 ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਵਾਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕਤਰਫਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

3.7 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

4. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ. ਕਰਪਾਗਾਵਿਨਾਯਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ – ਮੂਲ ਬਚਾਅਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4.1 ਮੂਲ ਬਚਾਅਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਤਰਫਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਲਈ ਇਕਤਰਫਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ (ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XII ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕਤਰਫਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ – ਮੂਲ ਬਚਾਅਕਰਤਾਵਾਂ, ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕਤਰਫਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

4.2 ਹੁਣ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ – ਮੂਲ ਬਚਾਅਕਰਤਾਵਾਂ, ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਅਤੇ ਅਨ੍ਰ ਬਨਾਮ ਛਬੀ ਨਾਥ ਅਤੇ ਓਰਸ.; (2015) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 423 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੇ.ਪੀ. ਨਟਰਾਜਨ ਅਤੇ ਅਨ੍ਰ ਬਨਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੁਥੁਲੰਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ; (2021) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 467. ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਰ ਅਨੁਚਛੇਦ 226 ਜਾਂ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੱਦਾ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ

ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

4.3 ਉਪਰੋਕਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

5. ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

6. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ 1522 ਅਤੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਅਸਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4, ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਨੇ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 1522 ਅਤੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੁਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 1522/2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼/ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ, ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6.1 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਰਾਹਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਜਿਸ ਨੇ 1522 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਕੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂਕਿ, ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਯ ਸੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX ਨਿਯਮ 13 ਅਧੀਨ ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX ਨਿਯਮ 13 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾ ਉਪਾਯ ਵਰਤਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1522 ਅਤੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਿਨਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੋਂ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

6.2 ਭਾਵੇਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਵਰਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ਼, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਉਪਾਯ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਜਿਹੀ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

7. ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧੁਨਗਰ ਹਿੰਦੂ ਨਾਦਰਗਲ ਧਰਮ ਪਰਿਬਾਲਨਾ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤੁਤੀਕੋਰਿਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ; (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੋਰਮ ਸਿਵਿਲ ਅਦਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਯ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 11 ਤੋਂ 13 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"11. ਦੂਜੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 104(1)(f) ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਰਡਰ 43, ਨਿਯਮ 1(r) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਵਾਬੀ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉਪਾਯ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਚਾਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅੜਚਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਏ. ਵੇਂਕਟਾਸੁਬਬਿਆਹ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਚੇਲਾਪਨ [ਏ. ਵੇਂਕਟਾਸੁਬਬਿਆਹ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਚੇਲਾਪਨ, (2000) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 695] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਯਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਵੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਯ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਲਵੇ।"

12. ਪਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ (i) ਜਿਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਯ ਸਿਵਿਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਅਤੇ (ii) ਜਿਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਯ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੋਰਮ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਿਵਿਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਪੀਲਤ ਉਪਾਯ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੁੱਲ ਅੜਚਨ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਹ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 227 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ 3-ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਜਯਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਆਰ. ਐਮ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਦਿਆਂ।

ਸੂਰਜ ਦੇਵ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਰਾਏ [ਸੂਰਜ ਦੇਵ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਰਾਏ, (2003) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 675] , ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਬਨਾਮ ਛਬੀ ਨਾਥ [ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਬਨਾਮ ਛਬੀ ਨਾਥ, (2015) ਬੀ 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 423 : (2015) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 674] ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ “ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਸੀ ਜਾਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ/ਸਿਵਲ ਕੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੈਰ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ”।

13. ਇਸ ਲਈ ਜਿਥੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਫੋਰਮ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਯ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਤਮ-ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਬਲਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਯ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

7.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਯ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ।

7.2 ਹੋਰ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ (ਇੱਕ-ਪਾਸੇ) ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 1522 ਅਤੇ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੋਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੈ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਜੱਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਭਾਰਤ।। ਹਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਮ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਮ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਸਫਲ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਐਨ.ਪੀ.ਡੀ.) ਨੰਬਰ 1054/2021 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀ.ਡੀ.) ਨੰਬਰ 1301/2021 ਵਿੱਚ 19.11.2021 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਸਲ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ(ਆਂ) ਵਿੱਚ 2345 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼(ਆਂ)। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

(ਸਹਾਇਤਾ : ਸ਼ਸ਼ਵਤ ਜੈਨ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate